

Broj:06-23-126/20

Travnik, 20.02.2020. g.

VLADI KANTONA SREDIŠNJA BOSNA

Predmet: **ANALIZA PROSJEČNE STAROSTI VOZILA U JAVNOM PRIJEVOZU U SBK/KSB**

I Uvod

Pitanje prosječne starosti vozila koja se bave javnim prijevozom je od izuzetne važnosti za cijeli Srednjobosanski kanton zbog ekoloških, ekonomskih, sigurnosnih, komfornih i drugih razloga.

O važnosti starosti vozila za neki region možemo i sami posvjedočiti ako usporedimo saznanja kakva su se vozila koristila u našem okruženju prije cca 30 godina i kakva se koriste sada; a ako odemo u neku od zapadnih zemalja vidimo kakva će se vozila u javnom prometu koristiti i u našoj budućnosti, tj za cca 30 godina.

Zadatak svih odgovornih subjekata koji mogu i trebaju raditi na smanjenju prosječne starosti vozila u javnom prometu jeste da ta budućnost što prije dođe i u ovaj Kanton.

Analiza je rađena za svaku općinu u SBK/KSB po vrstama prijevoza, kao i zbirno za cijeli Kanton, a rađena je i po vrstama propisanih licenci koje vozila koja učestvuju u javnom prijevozu trebaju posjedovati (licenca „AB“ za javni linijski prijevoz putnika, licenca „B“ za javni vanlinijski prijevoz putnika, licenca „C“ za javni prijevoz roba i licenca „D“ za taksi prijevoz).

U tabelarnom prikazu nema općine Dobretići iz razloga što ta općina nema nijedno vozilo koje se bavi javnim prijevozom.

II Pravni okvir

Analiza je urađena u skladu sa članom 26. Poslovnika o radu Vlade SBK i planom i programom rada Ministarstva privrede za prvi kvartal 2020. godine.

Obveza izdavanja licenci za vozila i rješenja o tehničko eksploatacijskim uvjetima za pojedina vozila koja se bave javnim prijevozom, te vođenja službenih evidencija o izdanim licencama i rješenjima sadržana je u: Zakonu o cestovnom prijevozu FBiH (Sl.novine FBiH broj: 28/06, 02/10),u članku 13., Pravilniku o licenci za obavljanje javnog prijevoza („Službene novine Federacije BiH“ broj:65/06,18/08,54/10) u člancima 3, te 26,27 i 28.; te Pravilnika o tehničko-eksploatacijskim uvjetima za motorna vozila („Službene novine Federacije BiH“ broj:51/06,79/06,11/09,56/10,79/11,49/13), članak 21.

Licence za vozila se izdaju na vodenim žigom, posebnom vrstom papira i serijskim brojevima zaštićenim štampanim obrascima u različitim bojama ovisno od vrste licence, a rješenja o tehničko-eksploatacijskim uvjetima (TEU) se izdaju na običnom papiru, ali sa unaprijed propisanom sadržaju i propisanim uvjetima za izdavanje rješenja.

Baza licenci se vodi u elektronskoj formi, u „Excelu“ i u zasebno urađenoj softverskoj platformi; ograničen joj je pristup od neovlaštenog korištenja, povremeno se snima i dostavlja Federalnom ministarstvu prometa i komunikacija na uvid i dalje korištenje.

Tabela 1. Prosječna starost vozila za općinu Jajce sa danom 31.12.2019. godine

OPĆINA	VRSTA PRIJEVOZA (VRSTA LICENCE)	BROJ VOZILA	PROSJEČNA STAROST VOZILA
JAJCE	LINIJSKI PRIJEVOZ LICA (LICENCA „AB“)	21	16 godina
	VANLINIJSKI PRIJEVOZ LICA (LICENCA „B“)	14	15 godina
	PRIJEVOZ TERETA (LICENCA „C“)	72	17 godina
	TAKSI PRIJEVOZ (LICENCA „D“)	21	12 godina

Tabela 2. Prosječna starost vozila za općinu Donji Vakuf sa danom 31.12.2019. godine.

OPĆINA	VRSTA PRIJEVOZA (VRSTA LICENCE)	BROJ VOZILA	PROSJEČNA STAROST VOZILA
DONJI VAKUF	LINIJSKI PRIJEVOZ LICA (LICENCA „AB“)	12	19 godina
	VANLINIJSKI PRIJEVOZ LICA (LICENCA „B“)	0	- godina
	PRIJEVOZ TERETA (LICENCA „C“)	17	17 godina
	TAKSI PRIJEVOZ (LICENCA „D“)	6	13 godina

Tabela 3. Prosječna starost vozila za općinu Bugojno sa danom 31.12.2019. godine

OPĆINA	VRSTA PRIJEVOZA (VRSTA LICENCE)	BROJ VOZILA	PROSJEČNA STAROST VOZILA
BUGOJNO	LINIJSKI PRIJEVOZ LICA (LICENCA „AB“)	17	24 godina
	VANLINIJSKI PRIJEVOZ LICA (LICENCA „B“)	6	16 godina
	PRIJEVOZ TERETA (LICENCA „C“)	107	15 godina
	TAKSI PRIJEVOZ (LICENCA „D“)	29	9 godina

Tabela 4. Prosječna starost vozila za općinu Gornji Vakuf-Uskoplje sa danom 31.12.2019. godine

OPĆINA	VRSTA PRIJEVOZA (VRSTA LICENCE)	BROJ VOZILA	PROSJEČNA STAROST VOZILA
GORNJI VAKUF-USKOPLJE	LINIJSKI PRIJEVOZ LICA (LICENCA „AB“)	11	26 godina
	VANLINIJSKI PRIJEVOZ LICA (LICENCA „B“)	5	19 godina
	PRIJEVOZ TERETA (LICENCA „C“)	71	16 godina
	TAKSI PRIJEVOZ (LICENCA „D“)	4	15 godina

Tabela 5. Prosječna starost vozila za općinu Travnik sa danom 31.12.2019. godine

OPĆINA	VRSTA PRIJEVOZA (VRSTA LICENCE)	BROJ VOZILA	PROSJEČNA STAROST VOZILA
TRAVNIK	LINIJSKI PRIJEVOZ LICA (LICENCA „AB“)	90	19 godina
	VANLINIJSKI PRIJEVOZ LICA (LICENCA „B“)	24	10 godina
	PRIJEVOZ TERETA (LICENCA „C“)	139	16 godina
	TAKSI PRIJEVOZ (LICENCA „D“)	70	12 godina

Tabela 6. Prosječna starost vozila za općinu Novi Travnik sa danom 31.12.2019. godine

OPĆINA	VRSTA PRIJEVOZA (VRSTA LICENCE)	BROJ VOZILA	PROSJEČNA STAROST VOZILA
NOVI TRAVNIK	LINIJSKI PRIJEVOZ LICA (LICENCA „AB“)	40	20 godina
	VANLINIJSKI PRIJEVOZ LICA (LICENCA „B“)	21	16 godina
	PRIJEVOZ TERETA (LICENCA „C“)	71	16 godina
	TAKSI PRIJEVOZ (LICENCA „D“)	8	14 godina

Tabela 7. Prosječna starost vozila za općinu Vitez sa danom 31.12.2019. godine

OPĆINA	VRSTA PRIJEVOZA (VRSTA LICENCE)	BROJ VOZILA	PROSJEČNA STAROST VOZILA
VITEZ	LINIJSKI PRIJEVOZ LICA (LICENCA „AB“)	27	16 godina
	VANLINIJSKI PRIJEVOZ LICA (LICENCA „B“)	9	19 godina
	PRIJEVOZ TERETA (LICENCA „C“)	474	11 godina
	TAKSI PRIJEVOZ (LICENCA „D“)	4	8 godina

Tabela 8. Prosječna starost vozila za općinu Busovača sa danom 31.12.2019. godine

OPĆINA	VRSTA PRIJEVOZA (VRSTA LICENCE)	BROJ VOZILA	PROSJEČNA STAROST VOZILA
BUSOVAČA	LINIJSKI PRIJEVOZ LICA (LICENCA „AB“)	8	21 godina
	VANLINIJSKI PRIJEVOZ LICA (LICENCA „B“)	7	19 godina
	PRIJEVOZ TERETA (LICENCA „C“)	44	18 godina
	TAKSI PRIJEVOZ (LICENCA „D“)	4	14 godina

Tabela 9. Prosječna starost vozila za općinu Kiseljak sa danom 31.12.2019. godine

OPĆINA	VRSTA PRIJEVOZA (VRSTA LICENCE)	BROJ VOZILA	PROSJEČNA STAROST VOZILA
KISELJAK	LINIJSKI PRIJEVOZ LICA (LICENCA „AB“)	2	10 godina
	VANLINIJSKI PRIJEVOZ LICA (LICENCA „B“)	1	18 godina
	PRIJEVOZ TERETA (LICENCA „C“)	258	13 godina
	TAKSI PRIJEVOZ (LICENCA „D“)	39	13 godina

Tabela 10. Prosječna starost vozila za općinu Kreševo sa danom 31.12.2019. godine

OPĆINA	VRSTA PRIJEVOZA (VRSTA LICENCE)	BROJ VOZILA	PROSJEČNA STAROST VOZILA
KREŠEVO	LINIJSKI PRIJEVOZ LICA (LICENCA „AB“)	0	- godina
	VANLINIJSKI PRIJEVOZ LICA (LICENCA „B“)	1	9 godina

	PRIJEVOZ TERETA (LICENCA „C“)	179	6 godina
	TAKSI PRIJEVOZ (LICENCA „D“)	0	- godina

Tabela 11. Prosječna starost vozila za općinu Fojnica sa danom 31.12.2019. godine

OPĆINA	VRSTA PRIJEVOZA (VRSTA LICENCE)	BROJ VOZILA	PROSJEČNA STAROST VOZILA
FOJNICA	LINIJSKI PRIJEVOZ LICA (LICENCA „AB“)	9	12 godina
	VANLINIJSKI PRIJEVOZ LICA (LICENCA „B“)	1	6 godina
	PRIJEVOZ TERETA (LICENCA „C“)	20	11 godina
	TAKSI PRIJEVOZ (LICENCA „D“)	19	12 godina

Tabela 12. Prosječna starost vozila u SBK/KSB sa danom 31.12.2019. godine

	VRSTA PRIJEVOZA (VRSTA LICENCE)	BROJ VOZILA	PROSJEČNA STAROST VOZILA
SBK/KSB	LINIJSKI PRIJEVOZ LICA (LICENCA „AB“)	237	18 godina
	VANLINIJSKI PRIJEVOZ LICA (LICENCA „B“)	89	15 godina
	PRIJEVOZ TERETA (LICENCA „C“)	1452	14 godina
	TAKSI PRIJEVOZ (LICENCA „D“)	204	12 godina

III Zapažanja

1. Na osnovu iznesenih podataka možemo zaključiti da na području SBK/KSB ima ukupno 204. taksi vozila sa prosjekom starosti od 12 godina.

2. Broj vozila koji se bavi javnim prijevozom tereta na području SBK/KSB je 1452 sa prosjekom starosti od 14 godina.
3. Najmlađi teretni vozni park ima općina Kreševo sa prosjekom od 6 godina i općine Vitez i Fojnica sa prosjekom od 11 godina.
4. Iz tabelarnog prikaza uočavamo da najveću starost imaju autobusi koji učestvuju u javnom linijskom prijevozu putnika u SBK/KSB. Prosjek starosti za kanton iznosi 18 godina, dok autobusi koji učestvuju u vanlinijskom prijevozu imaju prosječnu starost od 15 godina. Ova razlika se objašnjava činjenicom da se u vanlinijskom prijevozu koriste autobusi za prijevoz turista – koji su uglavnom noviji i bolje opremljeni sa dodatnom opremom.
5. Općine koje imaju najstariji autobusni vozni park su općina Gornji Vakuf-Uskoplje sa prosjekom starosti vozila od 26 godina, zatim općina Bugojno sa prosjekom od 24 godine, općina Busovača sa prosjekom od 21 godina i općina Novi Travnik sa prosjekom od 20 godina.
6. Vozila koja prevoze stvari su u prosjeku novija za dvije godine od vozila koja prevoze putnike.
7. U toku 2019. godine donesena je značajna Odluka, koja se tiče propisa uvoza rabljenih/polovnih i novoprodučenih vozila u Bosnu i Hercegovinu. U Službenom Glasniku BiH broj 23 od 26.3.2019. godine objavljena je Odluka o najnižim tehničkim zahtjevima za novoprodučena i korištena vozila pri homologaciji tipa vozila i homologaciji pojedinačnog vozila, te za dijelove, uređaje i opremu vozila pri homologaciji tipa, sa početkom primjene od 1.6.2019. godine, gdje se kao uslov uvoza vozila u Bosnu i Hercegovinu ljestvica podigla i potrebno je da vozila, prilikom uvoza zadovolje minimalno EURO 5 normu. EURO 5 normu prilikom uvoza treba da zadovolje rabljena/polovna vozila M1 i N1 kategorije.
8. Sva ostala rabljena/polovna vozila, koja moraju proći postupak homologacije, potrebno je da zadovolje minimalno EURO 4 normu (odnosi se na vozila: M2, M3, N2, N3 - kamioni i autobusi).
9. Efekti izmjene propisa kod uvoza vozila tek će se značajno primijetiti na strukturi voznog parka u 2020. godini, jer se uz prilaganje odgovarajućih dokaza sve do 1.9.2019. godine mogao vršiti uvoz i po starim propisima, a i uvoznici znajući za predstojeće izmjene izvršili su veliki uvoz vozila u prva tri kvartala 2019. godine.“
10. Ukupan broj svih vozila koji se bave javnim prijevozom na području SBK/KSB je 1982, a njihova prosječna starost je 15 godina.
11. Najstariji autobus koji se još vozi sa urednom licencom i rješenjem o TEU star je 40. godina, a najstariji kamion koji se još vozi star je 48 godina.

IV Uporedni pokazatelji:

Ako poredimo starost voznog parka vozila kojim se obavlja javni prijevoz na teritoriju Srednjobosanskog kantona sa voznim parkom vozila u Federaciji BiH možemo konstatirati da su nam vozila kojima se obavlja javni prijevoz mlađa u našem Kantonu nego što je to na nivou Federacije BiH.

U segmentu teretnih vozila **prosjek starosti naših teretnih vozila je 14 godina, a federalni prosjek je 16,47 godina** uzimajući u obzir sve vrste teretnih vozila (laka, furgon, kedi, otvorena, kipere, vučna vozila – bez priključnih vozila).

Kada su u pitanju autobusi (niskopodni, zglobni, na kat i obični) **prosjek starosti naših autobusa je 16,50 godina, a federalni prosjek je 16,04 godine.**

Ako se poredi starost vozila na federalnom nivou u 2010. godini i 2019. godina ona je za autobuse iznosila **17,87 u 2010.g., a 16,04 2019.g.**, dok je za teretna vozila taj prosjek **2010.g. bio 16,89, a 2019.godine 16,47** – što ukazuje na jako spor proces smanjenja starosti vozila u javnom prijevozu.

Zanimljiv je podatak, a kojega mi nemamo jer o njemu ne vodimo službenu evidenciju, da je prosječna **starost putničkih vozila u Federaciji BiH 17,09 godina**; te podatak da je za oko **76,70%** obavljenih tehničkih pregleda izabrana vrsta goriva DIZEL, za oko **20,80%** obavljenih tehničkih pregleda izabrana vrsta goriva BENZIN, a u preostalim oko **2,50%** obavljenih tehničkih pregleda izabrana je neka druga vrsta goriva. Radi se o **670.354 vozila** koja su obavila bilo redovan, bilo pregled o ispunjavanju tehničko-eksploatacijskih uvjeta.

Ove podatke smo dobili koristeći se **Stručnim biltenom „Instituta za privredni inženjering“ d.o.o Zenica broj 49. od januara/siječnja 2020.godine** u kojemu su navedeni određeni podaci koji su zbirni za Federaciju BiH, a neki od njih mogu poslužiti za komparaciju sa podacima iz naše analize.

Inače, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je na 11. sjednici, održanoj 18.06.2015. godine donijela Odluku o prenosu javnih ovlaštenja iz oblasti rada stanica tehničkog pregleda na Stručnu instituciju: **IPI-Institut za privredni inženjering d.o.o. Zenica**, a na osnovu koje je sa Federalnim ministarstvom prometa i komunikacija BiH sklopljen Ugovor broj: 01-1011-94/15 od 20.07.2015. godine i Aneks Ugovora broj: 01-1011-94-1/15. kojim su pobrojana pojedinačna ovlaštenja i obveze Instituta.

Ti poslovi su:

1. dio poslova stručne edukacije kadrova za obavljanje poslova kontrolora tehničke ispravnosti vozila i drugih osoba koje rade na stručnim poslovima tehničkog pregleda i registracije motornih vozila,
2. dio poslova organizovanja periodične provjere znanja vođa stanica tehničkog pregleda,

- kontrolora tehničke ispravnosti vozila i drugog osoblja uposlenog na stanici tehničkog pregleda;
3. dio poslova organizovanja kontrole umjerenosti opreme kojom se vrši kontrola tehničke ispravnosti vozila (IPI Institut ove poslove radi na području: Unsko sanskog kantona, Srednjobosanskog kantona/Kanton Središnja Bosna, Zeničko-dobojskog kantona);
 4. dio poslova stručnog nadzora nad radom stanica tehničkog pregleda (IPI Institut radi na 63 stanice tehničkog pregleda sa područja: Unsko sanskog kantona, Zeničko-dobojskog kantona, i Srednjobosanskog kantona/Kanton Središnja Bosna);
 5. dio poslova organizovanja uvezivanja stanica za tehnički pregled vozila i drugih zainteresiranih subjekata u jedinstven informatički sistem vezan za poslove tehničkog pregled vozila, kao i video-nadzornog sistema;
 6. poslove štampanja i distribucije obrazaca obaveznih za stanice tehničkog pregleda po osnovu Zakona i podzakonskih propisa iz oblasti tehničke ispravnosti vozila donesenih na nivou Bosne i Hercegovine i/ili Federacije Bosne i Hercegovine;
 7. dio poslova u cilju ostvarivanja saradnje sa stručnim, naučnim organizacijama, institutima, preduzećima i drugim pravnim licima iz oblasti tehničkog pregleda vozila;
 8. dio poslova vezanih za davanje pisanih uputstava i informacija, te izradu stručnih publikacija iz oblasti tehničkog pregleda vozila;
 9. na zahtjev organa koji vrši upravni nadzor nad radom stručne institucije iz stava 1. ovog člana, a najmanje dva puta godišnje, dostavlja izvještaje, podatke i dokumenta od značaja za vršenje upravnog nadzora;
 10. osposobljavanje kandidata za voditelje stanice tehničkog pregleda i kontrolora tehničke ispravnosti vozila – polaganje stručnog ispita...

Više informacija o „Institutu za privredni inženjering“ d.o.o Zenica mogu se dobiti na službenoj web stranici stručne institucije: www.ipi.ba.

V Mjere koje mogu uticati na smanjenje prosječne starosti vozila

1. Treba posebnu pažnju posvetiti prilikom vršenja stručnog i inspeksijskog nadzora nad radom stanica za tehnički pregled vozila, koje u kontinuitetu imaju izrazito mali broj evidentiranih neispravnih vozila. Ukupan broj evidentiranih neispravnosti u 2019. godini kod obavljanja tehničkog pregleda svih vozila je 23.617 (radi se o neispravnostima zbog kojih se stranka vraća na popravak vozila da bi mogla ponovno pristupiti tehničkom pregledu vozila i odnosi se na sva vozila kako privatna – tako i za vozila javnog prijevoza). Praćenjem rada stanica za tehnički pregled vozila može se provjeriti koje stanice za tehnički pregled vozila u kontinuitetu imaju veoma mali broj evidentiranih neispravnih vozila – tako da se prema njima trebaju poduzeti mjere pojačanog inspeksijskog nadzora.
2. Inspeksijski nadzor nad vozilima i vlasnicima vozila trebaju obavljati Inspektorat Ministarstva Privrede SBK, Federalna uprava za inspeksijske poslove - Odsjek za cestovni promet i MUP SBK, svako iz svoje nadležnosti.
3. Uzimajući u obzir podatke o evidentiranim neispravnosti na vozilima pokazala se kao opravdana akcija preventivne provjere vozila „Dani tehničke ispravnosti vozila“, koja se provodi u proljetnom i jesenskom periodu. Ovaj vid preventivne akcije radi se u suradnji: Federalnog ministarstva prometa i komunikacija, IPIa, MUP-ova i stanica za tehnički pregled vozila u cilju poboljšanja sigurnosti u saobraćaju. Cilj ove preventivne provjere je da vozači i pravni subjekti u javnom prevozu povećaju svijest o važnosti tehničke ispravnosti vozila. Pregledi su besplatni za sva ispravna vozila. Kod utvrđenih tehničkih neispravnosti vozila vozač/vlasnik vozila se sankcionira prema Zakonu.

Tako je na području Srednjobosanskog kantona uspješno provedena akcija pojačane kontrole prometa pod nazivom: "Dani tehničke sigurnosti vozila - proljeće 2019.". Tijekom akcije pregledano je ukupno 424 vozila, od kojih je 119 upućeno na hitni tehnički pregled, gdje je tijekom kontrole utvrđena tehnička neispravnost za 33 vozila koja su isključena iz prometa, te su poduzete mjere i radnje protiv odgovornih. Također, uručeno je 100 prekršajnih naloga i podnesene su 3 prekršajne prijave. Glavni cilj akcije je podizanje svijesti vozača i pravnih osoba o važnosti tehničke ispravnosti vozila u prometu, što u mnogočemu doprinosi smanjenju broja prometnih nesreća koje nastaju uslijed tehničke neispravnosti vozila. Na osnovu ovih podataka pokazuje se da se ista akcija treba provoditi i češće i veći broj dana.

4. Informirati mjerodavne organe o izvršenoj analizi sa prijedlogom mjera koje mogu poduzeti u cilju smanjenja prosječne godine starosti vozila u javnom prometu (općine, Ministarstvo unutarnjih poslova, Federalno ministarstvo prometa i komunikacija, stanice tehničkog pregleda sa sjedištem na teritoriju ovoga Kantona, Inspektorat KSB/SBK i Federalnu upravu za inspekcijske poslove).
5. Uraditi novu analizu na kraju tekuće godine i svake naredne godine kako bi se mogli pratiti uporedni pokazatelji i efikasnost poduzetih mjera kod mjerodavnih organa
6. Objaviti ovu analizu na web stranici Vlade KSB i drugim medijima u cilju upoznavanja javnosti o iznesenim podacima.

Ministar

Nisvet Hrnjić